

Kraków – warto wiedzieć

W stronę dziedzictwa

Swoj artykuł *Program ikonograficzny malowideł we wnętrzu katedry*, zamieszczony w książce-albumie *Katedra ormiańska we Lwowie i jej twórcy*, wydanej przez Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie, Joanna Wolańska opatrzyła następującym cytatem: „Sztuka w służbie liturgii stworzyła swoje najwspanialsze arcydzieła: od katedr gotyckich w Chartres, Kolonii lub Toledo do *Requiem* Mozarta lub *Improperio*w Palestriny; od *Boskiej Komedii* Dantego do *Ostatniej Wieczery* Leonarda da Vinci lub malowideł ściennych J.H. Rosena w katedrze ormiańskiej we Lwowie” (s. Maria Renata od Chrystusa, *Liturgia a sztuka*, Warszawa 2002, s. 3 [5 V 1932]).

W katedrze ormiańskiej we Lwowie

Do 31 stycznia 2016 roku prezentowana będzie w Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie wystawa, która przedstawia malowidła ścienne Jana Henryka Rosena, zdobiące katedrę ormiańską we Lwowie. To jedno z ważniejszych dzieł polskiej sztuki sakralnej okresu międzywojennego doczekało się wreszcie szerszej prezentacji. Wystawa jest także okazją do poznania nieznanego szerzej w Polsce ormiańskiego obrządku i kilkusetletnich dziejów Ormian we Lwowie. Oprócz dzieł Rosena pokazano także prace, jakie na rzecz katedry zostały wykonane przez krakowskich artystów, Franciszka Mączyńskiego i Józefa Mehoffera.

Katedra ormiańska pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny we Lwowie to jedyny w swoim rodzaju przykład architektury o rysach orientalnych w Europie Środkowej; dzieje jej kolejnych przebudów i przekształceń odzwierciedlają zmiany, jakie zachodziły w lwowskiej gminie ormiańskiej. W roku 1950 władze sowieckie przekazały katedrę na magazyn Muzeum Narodowemu we Lwowie. Ponownego poświęcenia świątyni, zwróconej Ormiańskiemu Kościołowi Apostolskiemu, dokonano 18 maja 2003 roku. Funkcjonowanie katedry przez kilkadziesiąt lat w charakterze magazynu poważnie wpłynęło na stan samego budynku oraz dekoracji wnętrza.

Od 2008 roku prace konserwatorskie przy malowidłach w katedrze prowadzone są pod nadzorem absolwentów Akademii Dziedzictwa, studiów podyplomowych realizowanych od

Zbiór kazań i żywotów świętych, XV wiek

Fot. Anna Żukowska-Zielińska.

2001 roku przez Międzynarodowe Centrum Kultury wspólnie z Małopolską Szkołą Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

W Bibliotece Naukowej PAU i PAN w Krakowie

Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie, w ramach projektu współfinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przeprowadziła w 2015 r. konserwację dwóch rękopisów z kolekcji ofiarowanej Akademii Umiejętności przez słynnego etnografa i językoznawcę, Hieronima Łopacińskiego.

Zabiegom konserwatorskim poddano dwa rękopisy. Pierwszym jest piętnastowieczny kodeks zawierający zbiór kazań i żywotów świętych, w tym żywoty polskich świętych: św. Wojciecha, św. Stanisława, św. Jadwigi Śląskiej oraz Pięciu Braci Polaków (Benedykta, Jana, Izaaka, Mateusza, Krystyna). Kodeks spisany został niewątpliwie w Polsce, zapewne w Krakowie, tam też początkowo był używany przez kaznodziejów. Rękopis był w bardzo złym stanie – informuje dr Elżbieta Knapk z Biblioteki Naukowej PAU i PAN. Główne zniszczenia spowodowane zostały zalaniem i długotrwałym zawilgoceniem. Doprowadziło to do osłabienia struktury

papieru i powstania licznych uszkodzeń i pęknięć kart przy grzbiecie kodeksu. Oprawa, złożona z desek, pozbawiona była obleczenia skórzanego. Blok kodeksu poddano pełnej konserwacji. Drugim rękopisem jest anonimowy zbiór... inwektyw i ubolewań, zawierający m.in. wyzwiska na pijaków czy narzekania na posyłanie synów na naukę do obcych krajów – stanowi on rzadki materiał dotyczący obyczajowości i mentalności Polaków w XVIII w. Prace konserwatorskie objęły oczyszczenie i odkurzenie kart, naprawę rozdarć i uzupełnienie ubytków papieru oraz wykonanie nowej, pergaminowej oprawy. Obydwa rękopisy stanowią cenny materiał do badań historii języka polskiego oraz historii kultury i obyczajowości.

Fot. Paweł Mazur

Hold pasterzy betlejemskich, Jan Henryk Rosen, 1929. Katedra ormiańska, Lwów